

GÜNDELİK BİLİM SÖYLENCELERİ

“Orman, yağmuru çeker” düşüncesi, yıllardır ortalıkta dolaşiyor. Üstelik, ülkemizin en yoğun ormanlarının yer aldığı Karadeniz bölgesinin, aynı zamanda en çok yağışın olduğu yer olması, bu düşüncüyü çekici kılıyor. Peki, ormanla yağış arasında nasıl bir ilişki var? “Orman bulunan bölgede daha çok yağış olur” düşüncesi, bilimsel mi? Bu konuyu büyüteç altına alıp, uzman görüşüne başvuracağız.

Gerçek

“Orman yağmuru çeker mi?” sorusunu ODTÜ Biyoloji Bölümü’nden Prof. Dr Musa Doğan’a yönelttik.

“Ormanlar, elbette yağmuru çekmez. Ormanların, bugünkü yeryüzündeki yayılış alanlarına bakıldığında farklı iklim bölgelerinde farklı tip ormanların bulunduğu görülüyor. Ormanların nasıl şekillendiği zaman içinde, içinde buldukları iklim tarafından belirleniyor. Ülkemiz açısından düşüncecek olursak, özellikle Anadolu’nun kuzeyinde, Karadeniz’e bakan dağ yamaçlarında ormanlar yoğun olarak bulunuyor. Bunun da nedeni, bu dağ yamaçlarının, devamlı kuzey güney yönünde esen rüzgarlarla sürüklenen yağmur bulutlarının gelip yoğunlaştığı ve yağmuru bol miktarda bırak-

tığı yerler olmaları. Yağmurun bol olarak düştüğü bu yerlerde yoğun ormanların olması da doğal.

Ormanları, yağmur alan bölgelerle ilişkilendirirken bir yanlış anlamaya da yer vermemek gerekiyor. Şöyle ki: Kuzey Anadolu’da yer alan Karadeniz bölgesi, Avrupa Sibiryaya iklim bölgesinde ve yoğun yağış alıyor. Burada buna uygun geniş yapraklı ağaçların olduğu ormanlar var. Ancak, kimi kurak böl-

gelerde de ormanların olduğunu görüyoruz. Buna, Türkiye’den örnek vermek gerekirse Akdeniz ve Ege bölgelerinde yer alan ormanlardan söz edebiliriz. Bu bölgeleri içine alan Akdeniz iklim tipi, yazları kurak ve sıcak, kışları ılıman ve yağışlı olmak üzere kuzey yarımkürenin kurak iklim tipi. Burada da daha çok kuraklığa dayanıklı, sedir ve kızılçam ağaçlarının oluşturduğu ormanlar hakim durumda. İç Anadolu bölgesine bakıldığında, buradaki hakim vejetasyon tipinin tamamen bozkr olduğu görülüyor. Bölgede, Gramineae familyasından (Buğdaygiller) çimen diye bildiğimiz otlar ve yakın akrabaları bulunuyor. Bu arada, “İç Anadolu bölgesinde orman yoktur” yanlışlığına da düşmemek gerekiyor. Birkaç yüz yıl öncesine bakıldığında, bu bölgenin karaçam ve meşe ormanlarıyla kaplı olduğunu görüyoruz. Ancak, İç Anadolu bölgesi tarıma çok uygun. Zaman içinde tarım alanı açmak için bu ormanlar tahrip edilmiş. Temel olarak, ormanların yayılışlarının farklı iklim tiplerine göre şekillendiğini söyleyebiliriz.” Bitki taksonomisti olarak yeni türleri ortaya çıkaran Musa Doğan, son olarak “ormanların doğal mirasımız” olduğunu ve biyolojik çeşitlilik yönünden zengin olan ülkemizde bitki türlerinin korunması gerekliliğini hatırlatıyor.

Tuğba Can

Gelecek sayımızda...

Mutfaklarımızda 50 yıldır kullanılan, yapışmaz yüzeyleriyle tercih ettiğimiz teflon

tencerelerimiz politetrafloroetilen (PTFE) üretiliyor. PTFE, karbon atomu zincirlerinden oluşan bir polimer. Teflon tencerelerde metal kaşık ya da çatal kullanılması öneriliyor. Çünkü, bunlar tencerenin yüzeyini çiziyorlar. Çizilen yüzeyden yiyeceklerle kanserojen madde bulaştığına ilişkin bilgilerle

karşılaşıyoruz. Gelecek sayımızda bu konunun bilimsel yönünü araştıracağız. Sizlerin de bu konuda ne bildiğinizi öğrenmek istiyoruz. Bu nedenle aşağıdaki oylamaya katılıp, bize elektronik posta ya da mektupla düşüncenizi gönderin.

Söylencemetre

Teflon tencereler çizilince, yiyeceklere kanserojen madde bulaşır

• Evet

• Hayır

Elektronik posta: tugba.can@tubitak.gov.tr

Adres: TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi
Gündelik Bilim Söylenceleri Köşesi Atatürk Bulvarı No:221 06100 Kavaklıdere/Ankara